

Γ1.

Ο παιδευτικός ρόλος του σύγχρονου σχολείου

Πρόλογος

Ζούμε αναμφίβολα σε μία εποχή που χαρακτηρίζεται από ραγδαίες εξελίξεις και μεταβολές, από τη δημιουργία νέων δεδομένων στα οποία καλούμαστε να ανταποκριθούμε. Σε αυτό το πλαίσιο έχει ανοίξει ένας έντονος διάλογος στη σχολική κοινότητά σχετικά με τον μορφωτικό χαρακτήρα του σχολείου στον 21^ο αιώνα, καθώς πέρα από την αυστηρά εκπαιδευτική του λειτουργία, ένα σύγχρονο σχολείο οφείλει να παρέχει ευρύτερη παιδεία και καλλιέργεια, ανταποκρινόμενο στις απαιτήσεις που θέτει η σημερινή τεχνοκρατική και απρόσωπη κοινωνία.

Α' Ζητούμενο

Η σύγχρονη εκπαίδευση, ως ακρογωνιαίος λίθος της κοινωνικής ευρυθμίας, επιβάλλεται να μεριμνά για την ευρύτερη αγωγή και ψυχοπνευματική καλλιέργεια του ατόμου, εξυπηρετώντας συγκεκριμένους μορφωτικούς στόχους.

- Διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας, με βασικούς άξονες την πνευματική καλλιέργεια, την ανάδειξη των ξεχωριστών ιδιοτήτων και κλίσεων αλλά και την ενεργοποίηση της αυτενέργειας και της πρωτοβουλίας του μαθητή.
- Ηθικοποίηση των μαθητών, με την καλλιέργεια αξιών όπως η ειλικρίνεια, η εντιμότητα και η αξιοπρέπεια, στο πλαίσιο μιας αναβαθμισμένης ανθρωπιστικής παιδείας.
- Ενίσχυση της κοινωνικοποίησης, με ανοχή απέναντι στο διαφορετικό, εφαρμογή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, παρουσίαση και ανάλυση των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων αλλά και προαγωγή της συλλογικότητας.
- Πολιτικοποίηση των μαθητών, με τη διαμόρφωση του κατάλληλου δημοκρατικού ήθους που θα οδηγήσει στην εποικοδομητική ενασχόληση με τα κοινά και σε μορφές δράσης όπως ο εθελοντισμός.
- Εφαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία του ελεύθερου, δημοκρατικού διαλόγου που θα ενισχύσει την αυτοπεποίθηση αλλά και τη διάθεση για συμμετοχή των μαθητών στα σχολικά δρώμενα.

- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της ευρύτερης αντιληπτικής ικανότητας των μαθητών, ώστε να αποφύγουν τη χειραγώγηση από τα ΜΜΕ, τη διαφήμιση και τις σειρήνες της υπερκατανάλωσης και της μαζοποίησης.
- Εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και τις ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο των επιστημών, με σκοπό την κατάλληλη κατάρτιση που θα επιτρέψει στο νέο να είναι πραγματικά ανταγωνιστικός μελλοντικά στο κοινωνικό του περιβάλλον.
- Αισθητική αγωγή και εκλέπτυνση των μαθητών, με την καλλιέργεια των κατάλληλων κριτηρίων, ώστε να αποτραπεί η υποταγή στην υποκουλτούρα που – ενίοτε – χαρακτηρίζει την εποχή μας και ο νέος να στραφεί σε υγιείς μορφές ψυχαγωγίας.
- Συνειδητοποίηση διαφόρων ζητημάτων που αποτελούν μάστιγα για την εποχή μας – οικολογικό πρόβλημα, εκφυλισμός του αθλητικού ιδεώδους, ρατσισμός απέναντι σε αδύναμες κοινωνικά ομάδες κ.α. – και προτροπή για την ανάληψη δράσης απέναντι σε αυτά.
- Καλλιέργεια μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής συνείδησης, στο πλαίσιο της ολοένα αυξανόμενης ευρωπαϊκής ενοποίησης και της παγκοσμιοποίησης, με την παράλληλη φυσικά ανάπτυξη μιας επικοδομητικής στάσης απέναντι στην εθνική ιστορία και παράδοση που θα εξασφαλίζει τη δημιουργία ενός υγιούς πατριωτικού πνεύματος, μακριά από εθνικισμούς και μισαλλοδοξίες.

Μεταβατική παράγραφος

Βέβαια, για την υλοποίηση όλων αυτών αποτελεί αδήριτη ανάγκη η συμβολή της οργανωμένης πολιτείας. Ωστόσο, και οι καθηγητές αλλά και οι ίδιοι οι μαθητές μπορούν να λειτουργήσουν προς την κατεύθυνση της ουσιαστικής αναβάθμισης της εκπαιδευτικής παραγωγικότητας.

Β' Ζητούμενο

Εκπαιδευτικοί

- Εκδημοκρατισμός της εκπαίδευσης, με την προαγωγή του διαλόγου μέσα στην τάξη για την καλλιέργεια δημοκρατικού πνεύματος. Ο καθηγητής δεν πρέπει να λειτουργεί αυταρχικά, ούτε ως αυθεντία, αλλά οφείλει να αποτελεί οδηγό και αρωγό των μαθητών στην προσπάθειά τους για μάθηση διεγείροντας το ενδιαφέρον τους και καλλιεργώντας την κριτική τους ικανότητα.
- Προσέγγιση των μαθητών με ανθρωπιστικό πνεύμα, ψυχική και συναισθηματική υποστήριξη, ακόμα και τη χρήση χιούμορ, χωρίς να περιορίζεται ο ρόλος του καθηγητή στην εξέταση και στην αξιολόγηση.
- Δεν πρέπει ο καθηγητής να εμμένει στην αποστήθιση ή να κάνει το μάθημα βιαστικά και διεκπεραιωτικά, με μοναδικό σκοπό την ολοκλήρωση της ύλης.
- Αποφυγή διακρίσεων μεταξύ των μαθητών. Ο καθηγητής έχει χρέος να είναι αμερόληπτος, ειλικρινής, να επαινεί και να τιμωρεί όταν και όποιον πρέπει

με αξιοκρατικά κριτήρια, μακριά από προσωπικές συμπάθειες και αντιπάθειες. Κάθε παιδί αποτελεί ξεχωριστή προσωπικότητα με ξεχωριστές ανάγκες.

- Ανάθεση εργασιών και υλοποίηση προγραμμάτων που θα δίνουν κίνητρο στους μαθητές να είναι δημιουργικοί αλλά και θα προάγουν τη συνεργασία τόσο μεταξύ μαθητών όσο και μεταξύ μαθητών – καθηγητή.
- Οργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις εντός αλλά και εκτός σχολικού χώρου, που θα εντείνουν τη διάθεση για συμμετοχή και θα ενισχύουν τη βιωματική μάθηση (θεατρικές ομάδες, αθλητικές δραστηριότητες, επίσκεψη σε χώρους τέχνης και μουσεία, εθελοντισμός κ.α.).

Μαθητές

- Σεβασμός απέναντι στο ίδιο το σχολείο αλλά και στους εκπαιδευτικούς. Αποφυγή βανδαλισμών και συμμόρφωση με το πλαίσιο και τους κανόνες λειτουργίας της σχολικής μονάδας. Απαιτείται να υπάρχει συνέπεια στις υποχρεώσεις και στις εργασίες που τους ανατίθενται, πάντα σε αγαστή συνεργασία με τον καθηγητή.
- Απουσία ρατσιστικών ή βίαιων συμπεριφορών που ενδέχεται να οδηγήσουν στην περιθωριοποίηση και στον ψυχικό στιγματισμό κάποιων μαθητών. Είναι αναγκαία η ισότιμη αντιμετώπιση όλων των συμμαθητών.
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για τη δημιουργία καλλιτεχνικών ή αθλητικών συλλόγων, ενέργειες για την αναβάθμιση και τον καλλωπισμό του σχολικού περιβάλλοντος.
- Συμμετοχή σε προγράμματα και εθελοντικές δραστηριότητες (ανακύκλωση, δένδροφύτευση, συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης για όσους τα χρειάζονται κ.α.)
- Διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους με την παράλληλη αναβάθμιση του θεσμού των σχολικών κοινοτήτων και της ομαλής πολιτικοποίησης τους, με υπευθυνότητα και σεβασμό απέναντι στις δημοκρατικές διαδικασίες.
- Προτάσεις από τους ίδιους τους μαθητές για το περιεχόμενο και τον τρόπο της διδασκαλίας, όπως και για τους πιθανούς προορισμούς των σχολικών εκδρομών.
- Περιορισμός του αυστηρά τεχνοκρατικού/χρησιμοθηρικού πνεύματος που χαρακτηρίζει το σύγχρονο μαθητή, με την παράλληλη συνειδητοποίηση της ανάγκης για αναβάθμιση της ανθρωπιστικής παιδείας.

Επίλογος

Το σχολείο, λοιπόν, ως ο βασικότερος ίσως φορέας εκπαίδευσης, διαδραματίζει τεράστιο ρόλο στη διαμόρφωση υγιών πνευματικά και ψυχικά ατόμων, ιδιαίτερα σήμερα που ο κόσμος μας διαρκώς εξελίσσεται. Γι' αυτό είναι απαραίτητο όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς - είτε αυτή είναι η πολιτεία, είτε οι καθηγητές ή ακόμα και οι ίδιοι οι μαθητές - να το εκσυγχρονίσουν, δίνοντας του

ένα όραμα προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις του παρόντος, μακριά τις υφιστάμενες παθογένειες που το χαρακτηρίζουν.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Προφανώς και δεν απαιτείται – ούτε είναι δυνατή – η παράθεση και ανάπτυξη όλων των παραπάνω θέσεων/επιχειρημάτων. Η πειστική παρουσίαση συγκεκριμένων ιδεών (4 – 5) σε κάθε ζητούμενο με την κατάλληλη δικαιολόγηση και με σωστή χρήση της γλώσσας είναι παραπάνω από ικανοποιητική.